

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

11. De modis, quibus proximo possumus velle malum temporale, & de
sc[h]ismate.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

hibere, & filij reuerentiam patribus, quamuis intercedat inimicitia. Similiter serui dominis, & domini seruis: maiores inferioribus, & e contra. Aliquando tamen licet ex parte superiorum, patrum, dominorum, negare sua officia ad tempus inferioribus, in pœnam peccati eorum; potestq; pater filium inobedientem, vel qui commisit aliquid in ipsum, domo expellere ad tempus, in pœnam; dummodò malum spirituale non sequatur, vel alia grauiora mala, aut scandalum. Rursus, omnes tenentur inimicis iniuriam remittere quantum ad odiũ & voluntatem mali; sed non tenentur remittere debitam satisfactionem: immò aliquando melius est remittere. Vnde vidua pauper, filios habens, quos sustentare non valet, non tenetur viro homicidæ remittere, nisi iustum alimentum subministrat, cum possit. Similiter cum homicida litigans, quia homo ille est iniquus, non tenetur desistere à causa; immò ipsam sequi, donec suspendatur; deposito tamen odio ipsius personæ, & solum ob iustitiæ zelum. In componendis igitur pacibus, & litibus odij depositio curanda est, sed non est petenda satisfactionis remissio, nisi iusta sit.

De modis, quibus proximo possumus velle malum temporale, & de schismate.

CAPVT XI.

Quamuis vnusquisque teneatur proximum diligere, nulli malum volendo, vt dictum est; sunt tamen aliqui casus, in quibus licet malum velle, seu odio habere aliquem.

Quorum primus est, ratione ipsorum peccatorum: Licet enim odio habere aliquos, ratione iniquitatis, iuxta illud psal-
mi: *Iniquos odio habui.*

Secundus est: Licet etiam velle, & desiderare malum temporale alicui, solum ob spirituale emendationem ipsius, vt si quis esset superbus, & incorrigibilis, liceret desiderare illi infirmitatem, vel pecuniarum amissionem, vel aliud malum temporale, per quod probabiliter sperari possit ipsius correctio.

Tertius est, ob bonum spirituale contritionis, & aliorum: Licet enim hæreticis alios peruertentibus, & incorrigibili-

bus desiderare mortem temporalem à Domino, vt de medio collantur, ne alios perdant secum.

Quartus est, ob iustitiam: licet enim peruersis hominibus comprehensis à Iudice desiderare suspensionem, ob zelum iustitiæ; & vt à Iudice comprehendantur, & castigentur, vt compleatur iustitia. In omnibus his casibus, semper obseruandum est, ne desiderium hoc mali sit ob ipsam personam: tunc enim malum esset contra proximi dilectionem: bonum est, si tantum sit propter prædictos fines. Contra hanc charitatem proximi vnum est peccatum, putà scandalum, de quo inferius discutiemus: nunc tantum de schismate dicendum est.

Est autem schisma contra charitatem, qua parte est vnio fidelium inter se in ordine ad vnum caput. Est enim amoris, & charitatis vnire voluntates aliàs diuersas. Schisma igitur, vt ad præsens spectat, est rebellis, & spontanea separatio ab vnitate Ecclesiæ. Cum enim quis non vult obedire Ecclesiæ, aut Pontifici, spontanea rebellionem, dicitur schismaticus, & tale peccatum schisma est, quasi scindens, & diuidens homines à communione charitatis.

Schisma, vt hæresis, aliquando interiùs committitur, absq; opere exteriori, aut verbo, & tunc peccatum mortale est, sed nulli censuræ subditum.

Aliquando interiùs, simul & exteriori est: & aduerte, quòd aliquando est cum hæresi, aliquando sine illa. Cum enim est error in intellectu contra fidem, est hæresis, & schisma, vt qui se separat ab obedientia Papæ, quia non credit eius potestatem, talis schismaticus reputatur pro hæretico, & eisdem substat poenis.

Aliquando tamen est schisma, cum non est talis error in intellectu, vt, qui credens quidem potestatem Papæ, tamen passione aliqua motus ab illius obedientia se subtrahit, iste est ipse schismaticus: nam schisma est contra vnitatem charitatis, non contra fidem, & tale schisma substat excommunicationi Papali, non quidem in Cæna Domini, nisi sit cum hæresi, sed à iure, quod habetur c.

licet, de electionibus, & c. nulli,

dist. 19.